

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse - NOU 2011:17 Forslag til ny omsorgstønad

Innledning:

Dagens ordning med omsorgslønn innebærer relativt store utfordringer for kommunen. Et utydelig lovverk stiller store krav til kommunene som forvaltere av ordningen. At ordningen nå vurderes endret, stiller vi oss derfor positive til.

Det er ingen tvil om at det utføres et betydelig omsorgsarbeid innen dagens ordninger og at dette arbeidet representerer en viktig avlastning for de kommunale omsorgstjenestene. Ordningene er likevel svært krevende å håndtere, med vanskelig skjønnsutøvelse og mange klagesaker. Det er også knyttet noe usikkerhet til forsvarligheten og kvaliteten på de tjenestene som ytes. Dette skyldes i hovedsak at oppfølging og kvalitetskontrollen er for lite formalisert og standardisert.

Utvalgets forslag til ny modell for omsorgstønad består av tre hovedgrep:

1. Utvidet pleiepengeordning med inntil 50% pleiepenger for foreldre med barn under 18 år som har alvorlige varige lidelser.
2. Ny kommunal omsorgstønad med nasjonale satser. Den foreslåtte ordningen erstatter dagens hjelpestønad og omsorgslønn.
3. Lovfestet pårørendestøtte i kommunene med tiltak som verdsetter og inkluderer de pårørende og kvalitetssikrer tjenestene.

Øvre Eiker kommune vil komme med følgende innspill til forslaget:

Innføring av satser:

Utvalget foreslår å innføre fem satser for omsorgstønad, hvor laveste innslagspunkt for stønad er fra 10 timer pr. uke. Utvalget ser selv at dette vil medføre at mange som i dag mottar ytelse «vil få mindre å rutte med». Vi kan ikke lese ut av forslaget hva utvalget mener skal skje med de som i dag mottar omsorgslønn med *mindre* enn 10 timer pr. uke. For kommunens del tilsvare det mer en 1/3 av dagens omsorgslønns mottakere. Den omsorgslønnen er i sin tid tilstått på bakgrunn av en faglig og juridisk vurdering av det omsorgsarbeidet som utføres og det er fattet et vedtak om dette. Dersom disse ikke lenger skal motta omsorgslønn for sitt arbeide, kan det medføre at kommunen i større grad må sette inn andre og langt dyrere tjenester.

Konsekvensene av dette, både juridisk og økonomisk, bør drøftes videre.

Vi er enige med utvalget i at innføring av satser vil kunne redusere klageomfanget. Det at vi ikke lenger må beregne stønaden nøyaktig på timen, vil også kunne forenkle både kartleggingsarbeidet og saksgangen. For de aller fleste mottakere av ordningen vil dette være positivt.

Det vil imidlertid kunne oppstå nye utfordringer i de saker hvor timeantallet ligger og «vipper» mellom to satser. Selv om vi ikke lenger skal avlønne ihht til ett gitt timeantall må likevel dette timeantallet beregnes for å finne riktig sats. Den økonomiske konsekvensen av å havne i den ene eller andre satsen, vil for stønadsmottaker bli langt større enn om grunnlaget for omsorgslønn justeres opp eller ned med en time eller to.

Ved en innføring av nasjonale satser vil disse være kjent for stønadsmottaker og det grunn til å tro at mange vil ønske stønad etter en sats høyere enn de er innvilget. Dette kan i sin tur medføre at antall klagesaker øker.

I utvalgets forslag er det for øvrig foreslått både 4 og 5 satser (s. 88 og 93).

Lovfestet pårørendestøtte:

Utvalget anbefaler at ordningen lovfestes og at Individuell plan (IP) er en av flere forutsetninger for å ivareta de pårørende.

IP gis til personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester og skal bidra til et helhetlig tilbud til den enkelte *bruker/pasient*. Planen er således omsorgsmottakerens plan (planeier). At denne planen skal inneholde momenter som skal sikre ivaretagelse av omsorgsyter blir etter vår mening feil. Det er ingen tvil om at omsorgsyter må sikres en god oppfølging og vi tror dette gjøres best gjennom utarbeidelse av gode kontrakter med den enkelte og at oppfølgingen settes i system med opplæring og jevnlig veiledning. Et godt system for internkontroll vil også være et viktig moment.

Et annet forslag er at de ulike tjenester skal konkretiseres i en omsorgsplan/individuell plan. Hvis utvalget med «individuell plan», her refererer til planen som bl.a. er lovfestet i helse- og omsorgstjenestelovens § 7-1, er vi ikke enige i forslaget. En IP skal være en overordnet plan og ikke inneholde detaljer om de enkelte tjenester vedkommende planeier mottar. Dette hører hjemme de ulike tjenesteyteres respektive fagplaner. Å samordne disse er selvfølgelig viktig og det er nettopp dette som er målet med den IP.

Det å trekke detaljer om de konkrete tjenester inn her vil også kunne gjøre koordinators ansvar mer utydelig.

De tjenester som skal ytes av den som mottar omsorgsstønnen bør allerede være konkretisert i omsorgsmottakers vedtak. Vi ser likevel at det vil være en fordel å også gjøre det i en avtale med omsorgsyter. Dette kan gjøres som utvalget har vært inne på, i form av en kontrakt eller omsorgsplan. Det viktige er at det konkretiseres godt nok til å kunne følges opp med opplæring og veiledning. Det er også viktig å formalisere det med tanke på de involverte parters rettslige stilling.

Utvalget foreslår videre at det bør fattes et samlevedtak over alle tjenester.

Det fattes i dag enkeltvedtak på alle lovpålagte, men også på flere av de ikke-lovpålagte. Noen brukere har bare ett eller to løpende vedtak, mens andre har fler. Å skulle samle tjenester i ett vedtak har fordeler og ulemper. Fordelen er åpenbart at man har alt samlet i ett dokument. Ulempen er at dette dokumentet for mange brukere da vil bli langt og uoversiktlig.

Saksbehandlingsmessig vil det også kunne medføre merarbeid for kommunen når en av tjenestene skal endres må gammelt vedtak avsluttes og nytt fattes.

Vi kan derfor ikke se hvilken stor gevinst det skulle være å samle alle tjenester i ett vedtak og ser helst at dette kan være opp til den enkelte kommune å avgjøre hvordan man vil håndtere, slik det er i dag.

Økonomiske og administrative konsekvenser:

Utvalget skriver selv at de er bedt om å utrede økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene, men at de ikke har hatt mulighet til å foreta en fullstendig vurdering. Hvilke konsekvenser forslaget vil innebære for kommunene, er etter vår mening i alt for liten grad problematisert og etterlater seg derfor flere spørsmål.

Eksempler på områder som må utredes videre er:

- Hvilke overgangsordninger som skal gjelde og fordeling mellom stat og kommune i en evt overgangsperiode
- Behov for styrking av kommuneøkonomien når hjelpestønad legges ned og bakes inn i ny kommunal ordning
- Hvilke administrative og økonomiske konsekvenser dette medfører i form av større saksmengde

Som nevnt innledningsvis vil kommunen støtte arbeidet med å gjøre noe med dagens ordning. Det er likevel viktig å understreke behovet for videre utredning av mulige konsekvenser med påfølgende dialog om hvordan disse konsekvenser best kan møtes. Vi imøteser et videre samarbeid om å utvikle en ny omsorgstønad.

Med hilsen

Terje Bjerkehagen
Leder for Tjenestekontoret/Koordinerende enhet